Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Історичний факультет
Кафедра нової та новітньої історії зарубіжних країн

«Затверджую»
Заступник декана з науково-педагогічної
та навчальної роботи
_____
«__» _____ 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія міжнародних відносин в період Другої світової війни
для студентів

галузь знань	**03 Гуманітарні науки**
напрям підготовки	**032 Історія та археологія**
освітній рівень	**другий (магістерський)**
освітня програма	**Американістика та європейські студії**
вибірковий блок	**Дослідницьке спрямування: Західна Європа та США в новий та новітній час**
вид дисципліни	**Вибіркова**

Форма навчання	**денна**
Навчальний рік	**2021/2022**
Семестр	**3**
Кількість кредитів ECTS	**4**
Мова викладання, навчання та оцінювання	**українська**
Форма заключного контролю	**залік**

Викладач: Павленко Валерій Михайлович, кандидат історичних наук, професор, професор кафедри нової та новітньої історії зарубіжних країн

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____(_____) «__» _____ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

20__/20__ н.р. _____(_____) «__» _____ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

Київ – 2021

Розробник: Павленко Валерій Михайлович кандидат історичних наук, професор, професор кафедри нової та новітньої історії зарубіжних країн

ЗАТВЕРДЖЕНО
Зав. кафедри нової та новітньої
історії зарубіжних країн
_____ Машевський О.П.

Протокол №12 від «26» травня 2021 року

Схвалено науково-методичною комісією історичного факультету

Протокол від «26» серпня 2021 року № 7

Голова науково-методичної комісії _____ Терес Н.В.

Вступ

1. Мета дисципліни – ознайомлення студентів з історією Другої світової війни, формування у них розуміння перебігу міжнародних відносин у ворогуючих коаліціях та вміння аналізувати міжнародну політичну ситуацію в Європі, на Далекому та Близькому Сході, у Західній півкулі у роки Другої світової війни.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни

1. *Знати* основні події й головних дійових осіб в історії Другої світової війни.
2. *Вміти* визначити міжнародно-політичні позиції воюючих держав, завдання, які вони ставили перед собою та шляхи їх досягнення за допомогою дипломатії.
3. *Володіти* навичками наукового дослідження, включаючи критичний аналіз джерел. встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, робити порівняльний аналіз.

3. Анотація начальної дисципліни

Ознайомлення з науковими результатами вітчизняної та зарубіжної історіографії досліджуваної проблеми і на основі хронології та достовірно викладених фактів дипломатичної історії формування уявлення про рушійні сили найважливіших подій світової політики періоду Другої світової війни. Розкриття обставин формування антигітлерівської коаліції. Визначення причин, які сприяли розвитку німецько-італійсько-японських відносин. З'ясування місця и ролі СРСР у системі міжнародних відносин. Висвітлення ролі США та Великої Британії у взаємовідносинах країн антигітлерівської коаліції. Визначення уроків Другої світової війни.

4. Завдання (навчальні цілі): полягають у формуванні цілісної системи знань у студентів про історію міжнародних відносин періоду Другої світової війни (1939-1945 рр.). В результаті вивчення дисципліни студенти повинні засвоїти елементи науково-дослідної роботи, вміти системно оцінювати головні тенденції, динаміку, події в міжнародних відносинах під час війни, всебічно аналізувати угоди, договори, пакти та інші документи, набути практичні навички роботи з науковою літературою та джерелами, вміло їх застосовувати для підтвердження чи спростування існуючих концепцій відносин між воюючими країнами, їх удосконалення.

Навчальна програма «Історія міжнародних відносин в період Другої світової війни» має світоглядний аспект, сприяє виробленню у майбутніх професійних істориків навичок формування професійних оцінок та власних суджень щодо взаємовідносин провідних країн світу під час Другої світової війни.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4.автономність та відповідальність)		**Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання**	**Методи оцінювання та порогів критерій оцінювання (за необхідності)**	**Відсоток у підсумковій оцінці з дисциплдіни**
Код	**Результат навчання**			
1.1.	*Знати* термінологічно-понятійний апарат історії відносин провідних країн	*Лекція, самостійна робота*	*Контрольна робота, (ЗМІ).*	*2%* *2%*

	світу періоду Другої світової війни.		*обговорення на лекціях та семінарах*	*2%*
1.2.	*Знати* основні події у міжнародних відносинах у 1939-1945 рр.	*Лекція, самостійна робота*	*Контрольна робота, (ЗМІ), обговорення на лекціях та семінарах*	*3%* *2%* *2%*
1.3.	*Знати* головних дійових осіб у взаємовідносинах між державами під час Другої світової війни.	*Лекція, самостійна робота*	*Контрольна робота*	*7%*
2.1.	*Вміти* охарактеризувати (визначити риси, які характерні й властиві) у міжнародних відносинах у певний історичний період.	*Семінар, самостійна робота*	*Усне опитування*	*15%*
2.2.	*Вміти* визначити й оцінити наслідки окремих подій в історії міжнародних відносин доби Другої світової війни	*Семінар, самостійна робота*	*Усне опитування*	*15%*
2.3.	*Вміти* визначити вплив провідних країн на світову історію	*Семінар, самостійна робота*	*Усне опитування*	*10%*
2.4.	*Вміти* провести порівняльний аналіз явищ та подій з історії міжнародних відносин часів Другої світової війни	*Самостійна робота*	*Реферат*	*10%*
2.5.	*Вміти* встановити причинно-наслідковий зв'язок в окремих подіях у міжнародних відносинах певного історичного періоду	*Лекція, семінар, самостійна робота*	*Підсумкова контрольна (залік)*	*10%*
3.1.	*Вміти* аргументовано викладати і обстоювати свою думку усно і письмово, з використанням конкретних фактів, прикладів з минулого і сьогодення	*Лекція, семінар, самостійна робота*	*Підсумкова контрольна робота (залік)*	*10%*

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання *(необов'язково для вибіркових дисциплін які не входять до блоків спеціалізації)*

Результати навчання дисципліни (код) / Програмні результати навчання (назва)	1.1.	1.2.	1.3.	2.1.	2.2.	2.3.	2.4.	2.5.	3.1.
ПРН 2 Здійснювати рецензування, коментування, анотації, наукових, науково-популярних, освітніх, та публіцистичних текстів, які стосуються питань американістики та європейських студій.	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН 6 Здійснювати експертизу пам'яток історії, археології та культури з метою їх охорони та можливого подальшого використання					+				
ПРН 9 Здійснювати викладацьку діяльність у закладах вищої освіти на основі сучасних освітніх технологій, а також принципів та практик європейських країн	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН 13 Вміти аналізувати політичні, економічні, суспільні і культурні події, процеси, явища, в країнах Західної Європи та США за нової та новітньої доби в контексті глобальної історії	+	+	+	+	+	+	+	+	+

7. Схема формування оцінки. Контроль знань студента здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Загальну кількість балів студента формують семестрові бали, отримані з усіх тем двох змістових модулів (бали, отримані під час семінару (під час усних опитувань); бали, отримані за самостійну роботу (за виконання реферату), а також бали, отримані під час складання підсумкового контролю (заліку) (а саме за письмові розгорнуті відповіді на загальні теоретичні питання).

7.1. Форми оцінювання студентів

- семестрове оцінювання

1. Контрольна робота з теми ЗМ1 (тест): РН 1.1. – 10 балів/6 балів
2. Контрольна робота з теми ЗМ2 (тест): РН 1.2. – 10 балів/6 балів
3. Есе з теми ЗМ1: РН 1.3. – 10 балів/6 балів
4. Есе з теми ЗМ2: РН 1.4. – 10 балів/6 балів
5. Усне опитування з теми ЗМ1: РН 2.1. - 10 балів/6 балів
6. Усне опитування з теми ЗМ2: РН 2.2. - 10 балів/6 балів

- **підсумкове оцінювання:**
- *форма оцінювання* – залік;

- *максимальна кількість балів, які може отримати студент* – 40 балів;
- *Оцінюються такі результати навчання студента як* вміння встановити причинно-наслідковий зв'язок в окремих подіях історії міжнародних відносин вміння з'ясувати причини, умови, простежити хід в окремих подія в історії міжнародних відносин під час Другої світової війни.
- *форма проведення заліку* – усна, *види завдання* – загальні теоретичні завдання, які потребують розгорнутих відповідей.

Необхідна умова допуску до заліку: студент не допускається до заліку якщо під час семестру набрав менше ніж 24 бали (критично розрахунковий мінімум).

Рекомендований мінімум допуску до заліку 28 балів.

Час проведення заліку – до 120 хв. на одну академічну групу.

Оцінюються такі результати навчання студента:

- знання основних концепцій відносин між країнами під час Другої світової війни, формулювання і обґрунтування власної концепції;
- розуміння сутності історії міжнародних відносин, її зв'язки з сучасністю;
- знання основних шкіл історії міжнародних відносин, спільного і відмінного між ними;
- вміння характеризувати і обговорювати впливові праці на тему історії міжнародних відносин під час Другої світової війни;
- визначення відмінностей в історії міжнародних відносин у минулому і сучасності.

7.2. Організація оцінювання

Контроль знань студента здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Загальну кількість балів студента формують семестрові бали, отримані з усіх тем двох змістових модулів (бали, отримані за модульну контрольну роботу); бали, отримані за самостійну роботу (за підготовку рефератів); бали, отримані під час усних опитувань.

Зміст курсу поділений на 2 змістовних модулі. Кожний змістовний модуль включає в себе лекції, семінари, самостійну роботу студентів, які завершуються рейтинговим контролем рівня засвоєння знань програмного матеріалу відповідної частини курсу. У змістовий модуль 1(ЗМ1) входять теми 1-4, у змістовий модуль 2 (ЗМ2) – теми 5-8.

Оцінка успішності знань студентів здійснюється в двох формах: семестрове оцінювання (контрольні роботи, усне опитування, реферати) і підсумкове оцінювання (залік).

Загальна сума балів – 100 балів (із них, семестрове оцінювання – максимум 60 балів; підсумкове оцінювання (залік) – максимум 20 балів).

Змістовий модуль 1 ***Міжнародні відносини на передодні та на початку Другої світової війни***			*Змістовий модуль 2* ***Міжнародні відносини 1942–1945 рр.***			***Підсумковий контроль (залік)***
30 залікових балів (максимум)			30 залікових балів (максимум)			40 балів
Семінари	*Самостійна робота*	*Модульний контроль*	*Семінари*	*Самостійна робота (реферат)*	*Модульний контроль*	

10 (максимум)	10 (максимум)	10 (максимум)	10 (максимум)	10 (максимум)	10 (максимум)	

Упродовж семестру оцінюється робота студента під час кожного семінару (доповідь, доповнення, участь у дискусії). Під час семінару студент має можливість досягти від 0 до 2 балів. Критеріями оцінювання відповіді студента під час семінару є:

- повнота розкриття питання 0,5 балів;
- логіка викладення 0,5 балів;
- використання основної і додаткової літератури 0,5 балів;
- аналітичні міркування, вміння робити висновки 0,5 бала.

Реферат студент подає викладачеві на останньому семінарі другого Змістового модулю, зокрема, перша декада грудня. Критеріями оцінки самостійної роботи студента є:

- глибоке знання проблеми, відображена власна позиція 5 балів;
- тема розкрита неповно 4 бали;
- реферат суто компілятивного рівня 3-2 бали;
- розкритий лише окремий аспект 1 бал.

Після завершення відповідно Змістового модулю 1 проводиться контрольна робота у письмовій формі (перша декада грудня). Завдання контрольної роботи містять – 2 питання, правильна відповідь на кожне з яких оцінюється в 5 балів. Після завершення відповідно Змістового модулю 2 проводиться контрольна робота у письмовій формі. Завдання контрольної роботи містять – 2 питання, правильна відповідь на кожне з яких оцінюється у 4 бали.

Залікова контрольна робота містить два теоретичні питання, відповідь на кожне з яких оцінюється в 20 балів. Критеріями оцінювання відповіді є:

- Відповідь повна, подане власне бачення проблеми 19-20;
- Відповідь повна, подане власне бачення проблеми та зроблені ґрунтовні висновки, проте допущені окремі незначні помилки при викладі фактичного матеріалу 16-18;
- Відповідь відображає знання фактичного матеріалу з питання 13-15;
- Відповідь демонструє знання фактичного матеріалу, але допущені окремі помилки 10-14;
- Відповідь фрагментарна, відображені лише деякі аспекти проблеми 7-9;
- Відповідь фрагментарна, наявні суттєві помилки при викладі фактичного матеріалу 4-6;
- Відповідь відсутня або має значні помилки 0-3 .

Умовою допуску до заліку є отримання студентом під час семестрового оцінювання не менше ніж 20 балів (**критично-розрахунковий мінімум**). При цьому обов'язковим є успішне складання модульної контрольної роботи (отримання не менше 6 балів з 10 можливих). **Рекомендований мінімум** для допуску до заліку – 36 балів (тобто не менше 60% від загальної кількості балів, які можливо отримати під час семестрового оцінювання).

Умовою отримання студентом позитивної оцінки є досягнення ним не менше 60% від загальної кількості балів, які можливо отримати на заліку (не менше 24 із 40).

При простому розрахунку отримаємо:

	Змістовий	**Змістовий**	**Залік**	**Підсумкова**

	модуль 1	модуль 2		оцінка
Критично-розрахунковий мінімум	10	10	40	60
Максимум	**30**	**30**	**40**	**100**

У випадку відсутності студента з поважних причин відпрацювання та перездачі модульних контрольних робіт здійснюються у відповідності до «Положення про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу» від 1 жовтня 2010 року.

Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж всього семестру і не передбачає додаткових заходів оцінювання для успішних студентів.

Студент, який набрав суму балів **не менше** встановленого мінімуму залікових балів (60) має право, за погодженням з викладачем, не виконувати завдання винесені на залік. У випадку, коли студент має бажання збільшити кількість балів (але не більше, ніж до 100) він складає залік. Студенти, які не набрали протягом семестру 60 балів обов'язково складають залік.

7.3. Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8.Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій і семінарських занять.

№	Назва теми	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	Самостійна робота
Розділ І. Міжнародні відносини на передодні та на початку Другої світової війни				
1	**Вступ.** **Тема1.** Міжнародні відносини напередодні Другої світової війни	2	2	10
2	**Тема 2.** Початок Другої світової війни. Міжнародно-політична ситуація в Європі у 1939-1941 рр.	2	4	10
3	**Тема 3.** Формування антигітлерівської коаліції та антинацистське співробітництво у 1941-1942 рр.	4	2	10
4	**Тема 4.** Відносини між країнами «вісі» у 1939-1941 рр.	2	1	10
5	Контрольна робота		1	
Розділ ІІ. Міжнародні відносини у 1942-1945 рр.				
6	**Тема 5.** Західні країни та СРСР у 1943-1945 рр.	2	2	10
7	**Тема 6.** Німецько-італійсько-японські відносини на завершальному етапі Другої світової війни	2	2	10
8	**Тема 7.** Міжнародні відносини на Далекому та Близькому Сході в період Другої світової війни	2	4	10
9	**Тема 8.** Потсдамська конференція. Підсумки Другої світової війни.	4	2	8
10	Реферат	-	-	2

	Всього	**20**	**20**	**80**

Загальний обсяг 120 год, в тому числі:
Лекції – **20** год.
Семінари – **20** год.
Самостійна робота – **80** год.

9. Рекомендовані джерела:

Основні:

1. **Павленко В.** Історія міжнародних відносин напередодні та під час Другої світової війни. / [Підруч. для студ. вищих навч. закладів] / Валерій Павленко. - Київ-Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2019. - 346 с.

2. **Іваницька О. П.** Історія міжнародних відносин (1918-1945 роки): навч. посібник [для викладачів і студ. іст. спец. вищих пед. закладів освіти] / О.П. Іваницька: [відп. за вип. Кальченко Н.]; М-во освіти і науки, молоді та спорту України. К.: Слово, 2011. - 627, [5] с. - Бібліогр.: с. 622-628

3. **Україна** в другій світовій війні: погляд з XXI ст.: іст. нариси: у 2 кн. / [Нац. Акад. наук України, Ін-т історії України]; редкол.: В.А. Смолій (голова) [та ін.]. - Кн. 1. / [А. Айсфельд, І. Вєтров, Т. Вінцковський та ін.] . - К.: Наукова думка, 2011. - 731, [3] с.: іл . - Бібліогр.: с. 727-732 та в кінці розд. - Розгорнутий тит. Арк. - Авт. тому зазнач. на звороті тит. Арк.

4. **Україна** в другій світовій війні: погляд з XXI ст.: іст. нариси: у 2 кн. / [Нац. Акад. наук України, Ін-т історії України]; редкол.: В.А. Смолій (голова) [та ін.]. - Кн. 1. / [О. Бровар, О. Буцько, Д. Вєдєнєєв та ін.]. - К.: Наукова думка, 2011. - 941, [2] с.: іл. Бібліогр 939-940 та в кінці розд. - Розгорнутий тит. Арк. - Авт. тому зазнач. на звороті тит. Арк.

Додаткові:

1. **Бойко А**. Міжнародне становище Великої Британії на початку Другої світової війни / А. Бойко // Шевченківська весна: історія; матеріали XIII Міжнар. наук. Конф. студентів, аспірантів та молодих вчених «Шевченківська весна 2015: історія» : [Київ, 1-3 квіт. 2015 р.] / Київ. нац. ун-т, Іст. ф-т, Наук. т-во студентів та аспірантів; [редкод.: І.К. Патриляк (голова), Б.М. Гончар, Г.Д. Казьмирчук та ін.] - К.: Логос, 2015. - С. 545-547

2. **Бреліхін А. В.** Організаційна структура англо-американського блоку періоду Другої світової війни / А.В. Бредіхін, Т. С. Клиніна // Наука, Релігія, Суспільство / Ін-т проблем штучного інтелекту МОНУ і НАН України: Голов. упр. взаємодії з громадськістю та у справах національностей і релігій Донецької обл. держ. адмін. - Донецьк, 2011. - № 4. - С. 23-28

3. **Віднянський С.** Кримська конференція 1945 року (уроки для України) / С. Віднянський // Зовнішні справи: науковий журнал / М-во закордонних справ України Дипломатична акад. України при М-ві закордонних справ України [та ін.] . - Київ, 2015 № 1. - С. 12-15. - (Політичні науки)

4. **Вронська Т.В.** Україноцентризм і геополітичний контекст історіописання Другої світової війни / Т.В. Вронська, О.Є. Лисенко // Всесвітня історія очима українських істориків: присвячена науковому і педагогічному доробку фундаторів кафедри, професорів М.Ф. Александри та А.Ф. Трубайчука : [зб. наук. статей учасників конференцій (Київ, 8 груд. 2011 р.)] / М-во освіти і науки, молоді та спорту України. Нац . пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова, Ін-т іст. освіти, Каф. всесвіт. історії; [редкол.: Андрусишин Б.І. та ін.; відп. ред.: О.С. Черевко, О.С. Осмоловський, Ю.Б. Гончар]. Київ: Вид-во НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2012. - С. 114-119

5. **Вторая мировая война:** Взгляд из Германии: [сб. ст.] / [ред. - сост. М. Чернов] — М.: Яуза, 2005. - 415 с. - (Серия "Война и они").

6. **Губський С.** Друга світова війна в дослідженнях українських науковців / С. Губський // Українознавство: науковий журнал / Н-д . ін-т українознавства. - К., 2015. - № 2 (55). С. 183-186

7. **Каліщук О. М.** Сучасні історичні дискусії щодо міжнаціональних відносин у роки Другої світової війни: порівняльний аспект / О. М. Каліщук // Український історичний журнал: науковий журнал / Нац. акад. наук України, Ін-т історії України, Ін-т політ. і етнонац. досліджень ім. І.Ф. Кураса. - К., 2015. - № 5 (524), вересень - жовтень. С. 149-163
8. **Кудряченко А. І.** Ялтинська конференція держав "великої трійки" 1945 р. і виход України на міжнародну арену / А. І. Кудряченко // Проблеми всесвітньої історії: науковий журнал / Держ. установа "Ін-т всесвітньої історії НАН України"; редкол.: Кудряченко А.І., Ткаченко В.М., Лакішик Д.М. [та ін.]. - К., 2016. - № 2. - С. 97-121
9. **Левітас Ф.** Пам'ять про Другу світову війну в контексті сучасного історичного дискурс / Ф. Левітас // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень І.Ф. Кураса НАН України / Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. Кураса. - К., 2013. - № 2 (64), березень-квітень. - С. 83-97
10. **Лисенко О. Є.** Проблематика Другої світової війни в сучасній вітчизняній історіографії / О. Є. Лисенко // Воєнно-історичний вісник: збірник наукових праць / Національний університет оборони України. - К., 2011. - № 1. С. 38-45
11. **Мазяр Н.М.** В. Черчилль як історик Другої світової війни // Збірник наукових праць студентів та магістрантів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: наукове / Кам'янець-Подільський університет імені Івана Огієнка. - Кам'янець-Подільський, 2016. - Вип. 10. - С. 76-77
12. **Нікітенко К.** Хто насправді розпочав Другу світову війну, або "Сворачивай шарманку" уроки сталінської дипломатії / К. Нікітенко // Дзеркало тижня: інформаційно - аналітичний тижневик. - К. , 2014. - 29 березня (№ 11). - С. 15.
13. **Рамазанов Ш.** Питання сучасної історіографії Другої світової війни / Ш. Рамазан, Л. Ігнатова // Університет: науковий історико-філософський журнал / Київ. славістичний університет. - К., 2011. - № 2 (40). - С. 79-90
14. **Шаповал Ю.** Друга світова війна: викладання, дослідження, маніпулювання / Ю. Шаповал // Дзеркало тижня: інформаційно-аналітичний тижневик. - К., 2013. - 27 квітня - 17 травня. - С. 1, 18
15. **Шаповал Ю.** Друга світова війна: український контекст / Ю. Шаповал // Філософська думка: український науково-теоретичний часопис / Нац. акад. наук України, Ін-т філософії. - К., 2015. - № 4. - С. 63-71
16. **Пик С. М.** Таємна дипломатія і розвідка у міжнародних відносинах: навч. посіб. /С.М. Пик; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. - Л.: Львівський національний університет ім. Івана Франка, 2012. - 513. [1] Бібліогр. наприкінці розд. та в підрядк. прим. - Імен. покажч.: с. 501-513
17. **Якобсен Г.-А.** 1939-1945 . Вторая мировая война: Хроника и документы /Г.-А. Якобсен: [пер. с нем. Г.Я.Рудого]; Вторая мировая война / А. Тейлор: [пер. с англ. З. П. Вольской]. - М.: Мысль, 1995. - 556 с. - [Вторая мировая война: два взгляда].